

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ

LEGE
pentru acceptarea amendamentelor adoptate la Kampala, la 10 iunie 2010, la New York, la 14 decembrie 2017 și la Haga, la 6 decembrie 2019, la articolul 8 al Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma, la 17 iulie 1998

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

Actul normativ a fost inițiat în conformitate cu dispozițiile art. 19 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, pentru a introduce în ordinea juridică internă amendamentele la art.8 al Statutului de la Roma al Curții Penale Internaționale (denumit, în continuare, „Statutul CPI”), adoptate la Kampala, la 10 iunie 2010, la Conferința de revizuire a Statutului CPI, la New York, la 14 decembrie 2017, în cadrul celei de-a 16-a sesiuni a Adunării Statelor Părți (ASP) la Statutul CPI și la Haga, la 6 decembrie 2019, în cadrul celei de-a 18-a sesiuni a ASP.

1. Descrierea situației actuale

I. Curtea Penală Internațională (denumită, în continuare, „CPI”) este prima și totodată singura instanță penală internațională permanentă. Această instituție a fost înființată prin Statutul CPI, adoptat la Roma, data de 17 iulie 1998, care a intrat în vigoare la 1 iulie 2002. În prezent, 123 de state sunt părți la Statutul CPI.

România a semnat Statutul CPI la data de 7 iulie 1999 și l-a ratificat prin Legea nr. 111 din 28 martie 2002.

CPI este *complementară* jurisdicțiilor penale naționale, competența acesteia fiind limitată la infracțiunile cele mai grave care privesc ansamblul comunității internaționale: crima de genocid, crimele împotriva umanității, crimele de război și crima de agresiune.

Astfel, în conformitate cu art.8 din Statutul de la Roma, Curtea Penală Internațională are jurisdicție asupra crimelor de război, făcând distincție între faptele comise în contextul conflictelor armate internaționale (IAC) și, respectiv, cele săvârșite în conflictele armate fără caracter internațional (NIAC). În anumite cazuri, Statutul de la Roma incriminează o anumită faptă doar atunci când a fost săvârșită în cadrul conflictelor armate internaționale.

Dacă, pentru anumite infracțiuni, încadrarea juridică diferită în cuprinsul Statutului CPI este justificată, în alte situații, distincția respectivă este rezultatul negocierilor care au condus la adoptarea Statutului de la Roma, având în vedere că, în realitate, anumite fapte grave sunt considerate crime de război în baza dreptului internațional convențional și cutumiar indiferent de natura conflictului.

II. a) În perioada 31 mai – 11 iunie 2010 a avut loc, la Kampala – Uganda, prima Conferință de revizuire a Statutului CPI, în conformitate cu prevederile art. 123 din Statut.

Cu acest prilej au fost adoptate mai multe amendamente, inclusiv unul referitor la art. 8, alin. 2 din Statutul CPI, prin intermediul rezoluției RC/Res.5, în baza recomandării celei de-a 8-a sesiuni a ASP (rezoluția ASP/8/Res.6).

De asemenea, în cadrul celei de-a 16-a sesiuni a Adunării Statelor Părți (New York, 4-14 decembrie 2017) au fost adoptate alte trei amendamente la art.8, alin.2 din Statutul CPI, prin intermediul rezoluției ASP/16/Res.4.

b) În cadrul celei de-a 18-a sesiuni a ASP (Haga, decembrie 2019) a fost adoptat un nou amendament la art.8, alin. 2 lit. e din Statutul CPI, prin intermediul rezoluției ASP/18/Res.5.

III. Amendamentele la art. 8 din Statutul CPI

a) Amendamentele menționate la punctul II, lit. a de mai sus au fost promovate de Belgia încă din anul 2009 și vizează extinderea definiției „crimei de război” în sensul Statutului de la Roma și, implicit, a jurisdicției materiale a CPI atât în cazul conflictelor armate internaționale, cât și în cazul conflictelor armate cu caracter intern. Propunerile Belgiei au beneficiat de sprijinul unui număr semnificativ de state, ceea ce a facilitat obținerea consensului pentru adoptarea acestora. *România a sprijinit propunerea Belgiei.*

Trebuie menționat că faptele sancționate prin amendamentul de la Kampala erau deja incriminate prin Statut, însă *doar* în contextul *conflictelor armate internaționale* (art. 8, alin. 2, lit. b, punctele XVII-XIX). Prin urmare, amendamentele în cauză armonizează regulile aplicabile în cazul conflictelor armate internaționale și al celor fără caracter internațional, competența CPI cu privire la crimele de război săvârșite prin folosirea anumitor tipuri de arme deosebit de periculoase (care cauzează traume excesive sau ucid de o manieră nediscriminatorie) urmând a fi exercitată indiferent de natura internațională sau internă a conflictelor armate.

a.1) Amendamentul adoptat la Kampala (2010) la art.8, alin. 2, lit.e din Statutul CPI, prin intermediul rezoluției RC/Res.5, incriminează folosirea următoarelor tipuri de arme în conflictele armate care nu au caracter internațional:

- otravă sau arme otrăvitoare;

- gaze asfixiante, toxice sau alte gaze și orice lichide, materii sau procedee analoage;

- gloanțe care se dilată sau se aplatizează cu ușurință în corpul uman, cum sunt gloanțele al căror înveliș dur nu acoperă în întregime mijlocul sau sunt perforate de tăieturi.

În acest sens, **art. 8, alin. 2, lit. e** a fost completat, prin **introducerea punctelor XIII-XV**.

Interzicerea folosirii acestor tipuri de arme este consacrată în mai multe instrumente multilaterale din domeniul dreptului internațional umanitar. Astfel, art. 23, lit. (a) din *Regulamentul privind respectarea legilor și obiceiurilor războiului, anexat la cea de-a patra Convenție de la Haga din 1907* interzice folosirea otrăvii sau a armelor otrăvitoare.

Protocolul din 1925 privind interzicerea utilizării gazului asfixiant, otrăvitor sau a altor tipuri de gaz și a mijloacelor bacteriologice de purtare a războiului interzice folosirea gazelor asfixiante, toxice sau asimilate și orice lichide, materii sau procedee analoge. Nu în ultimul rând, *Declarația privind gloanțele care se dilată (Haga, 29 iulie 1899)* interzice folosirea gloanțelor care se dilată sau se aplatizează cu ușurință în corpul uman.

Totodată, prin raportare la dreptul internațional cutumiar (inclusiv în evaluările Comitetului Internațional al Crucii Roșii, astfel cum rezultă din Regulile 72, 74 și 77 ale studiului privind dreptul internațional cutumiar efectuat de această organizație și publicat în 2005), folosirea tipurilor de arme sus-menționate este interzisă, *indiferent de natura conflictelor armate*. Consacrarea acestei interdicții ca normă de drept internațional cutumiar a fost recunoscută de statele părți inclusiv prin rezoluția de adoptare a amendamentului (RC/Res.5).

a.2) Amendamentele adoptate la New York (2017) la art. 8, alin.2, lit. b și e, prin intermediul rezoluției ASP/16/Res.4, incriminează folosirea următoarelor tipuri de arme în cadrul conflictelor armate indiferent de caracterul internațional sau intern al acestora.

-arme care folosesc agenți microbieni, alți agenți biologici sau toxine, indiferent de originea sau metoda de producție a acestora;

-arme al căror principal efect este rănirea prin fragmente (schije) care nu pot fi detectate cu raze X în corpul uman;

-arme laser special concepute, având ca funcție principală de luptă sau ca una dintre aceste funcții provocarea orbirii permanente vederii neameliorate, respectiv ochiului liber sau care poartă dispozitive de vedere corectoare.

În acest sens, **art. 8, alin. 2, lit.b și lit.e** a fost completat, prin introducerea punctelor **XVII-XIX la lit.b** și a **punctelor XVI-XVIII la lit.e**.

Potrivit promotorilor inițiativei, amendamentele reflectă reguli de drept internațional cutumiar și au ca scop consolidarea rolului Curții prin extinderea sferei de protecție în cazul crimelor de război. Astfel, conform studiului Comitetului Internațional al Crucii Roșii amintit mai sus (Regulile 73, 79 și 86), interdicția folosirii acestor tipuri de arme este o normă de drept internațional cutumiar, consacrată prin practica statelor, indiferent de natura conflictelor armate.

De asemenea, interdicția utilizării acestor tipuri de arme a fost codificată în instrumente juridice sectoriale, la care România este parte, precum Convenția privind interzicerea dezvoltării, producerii și depozitării armelor bacteriologice (biologice) și toxice și distrugerea acestora (deschisă spre semnare la Londra, Moscova și Washington, la 10 aprilie 1972 și ratificată de România prin Decretul nr. 253 din 6 iulie 1979), Protocolul I privind fragmentele nedetectabile (adoptat la Geneva, la 10 octombrie 1980, ratificat de România prin Legea nr. 40 din 24 mai 1995) și Protocolul IV privind armele laser care pot provoca orbirea (adoptat la Viena, la 13 octombrie 1995 și ratificat de România prin Legea nr. 287 din 27 iunie 2003) la Convenția privind interzicerea sau limitarea folosirii anumitor arme clasice care ar putea fi considerate ca producând efecte traumatice excesive sau care ar

lovi fără discriminare (adoptată la Geneva, la 10 octombrie 1980 și ratificată de România prin Legea nr. 40 din 24 mai 1995).

b) Amendamentul menționat la punctul II, lit. b din cadrul acestei secțiuni a fost promovat de Elveția, începând cu anul 2018, și urmărește extinderea competenței CPI asupra celor responsabili de înfometarea civililor ca metodă de luptă indiferent de natura conflictului armat, ceea ce contribuie la consolidarea sferei răspunderii penale în cazul crimelor de război săvârșite în cadrul conflictelor armate fără caracter internațional.

*Amendamentul adoptat la Haga (2019) la art.8, alin.2, lit.e, prin intermediul rezoluției ASP/18/Res.5, incriminează, cu trimitere la conflictele armate fără caracter internațional, *fapta de a înfometa în mod deliberat civili, ca metodă de război, privându-i de bunurile indispensabile supraviețuirii, inclusiv împiedicându-i intenționat să primească ajutoare.**

În acest sens, **art. 8, alin. 2, lit.e** a fost completat, prin introducerea **punctului XIX la lit.e**. Noua prevedere preia formularea de la art.8, alin.2, lit.b, punctul XXV, care definește aceeași infracțiune în contextul conflictelor armate internaționale (IAC), mai puțin trimiterea la Convențiile de la Geneva, dat fiind că acestea din urmă se aplică doar IAC, cu excepția articolului comun 3.

Astfel, Statutul CPI adoptat în 2008 incrimina înfometarea civililor ca metodă de luptă doar în cazul conflictelor armate internaționale. Amendarea recentă a Statutului, prin eliminarea distincției IAC-NIAC în cazul comiterii acestei infracțiuni, are la bază art.14 din Protocolul adițional II la Convențiile de la Geneva care interzice înfometarea civililor ca metodă de luptă în contextul NIAC, precum și alte reguli relevante ale dreptului internațional umanitar, a căror încălcare poate fi considerată, în egală măsură, o violare a normei referitoare la înfometarea civililor, și anume: interdicția atacării, distrugerii sau îndepărtării obiectelor indispensabile supraviețuirii populației civile (art.14 al Protocolului adițional II) și, respectiv, obligația permiterii accesului la asistență umanitară imparțială (art.18, alin.2 al Protocolului adițional II). Totodată, potrivit studiului CICR privind dreptul internațional cutumiar (Regula 53) se poate considera că amendamentul în cauză reprezintă o normă de drept internațional cutumiar, susținută de practica generală a statelor, așa cum se reflectă în legile naționale relevante și manualele militare aplicabile NIAC.

România a sprijinit inițiativa Elveției și a susținut adoptarea prin consens a rezoluției ICC-ASP-18/Res.5, atât prin prisma argumentelor pe linie de drept internațional, cât și a faptului că legislația penală națională incriminează deja această metodă de luptă indiferent de natura conflictului armat.

Toate amendamentele la articolul 8 vor intra în vigoare pentru România în conformitate cu art. 121, alin. 5 din Statutul CPI, în termen de un an după depunerea instrumentului de acceptare pe lângă Secretarul General al ONU.

2. Schimbări preconizate

Includerea faptelor în discuție în categoria conflictelor armate cu sau fără caracter internațional aflate sub incidența Statutului CPI contribuie la dezvoltarea dreptului internațional și, totodată, la prevenirea utilizării acestor tipuri de arme deosebit de

periculoase, mai ales pe fondul unei creșteri îngrijorătoare a incidentelor și a riscului de folosire a acestora de către actori statali și nestatali. Încorporarea acestor infracțiuni în Statut conferă victimelor certitudinea juridică a unei căi de atac și recunoașterea explicită a suferințelor îndurate.

Prin acceptarea acestor amendamente, România va sprijini exercitarea competenței CPI cu privire la aceste fapte, indiferent de caracterul internațional sau intern al conflictelor armate, în concordanță cu dreptul internațional cutumiar în domeniu.

Sub aspect politic, acceptarea respectivelor amendamente va consolida statutul României de promotor al dreptului internațional umanitar, al supremației legii la nivel internațional și al luptei împotriva impunității pentru cele mai grave infracțiuni care preocupă comunitatea internațională. De asemenea, acest demers reconfirmă disponibilitatea demonstrată constant de România de a contribui la dezvoltarea dreptului penal internațional, ca instrument de asigurare a păcii și securității în plan global.

În ceea ce privește impactul asupra legislației interne, faptele incriminate la art.8, alin.2, lit.e, pct. XIII-XV din Statutul CPI amendat au corespondent în art.444 din Codul penal care incriminează folosirea tipurilor de arme menționate în **amendamentul de la Kampala (2010)**, indiferent de caracterul internațional sau intern al conflictelor armate. În acest sens, litera a) a art. 444 („Utilizarea de mijloace interzise în operațiunile de luptă”) din Codul Penal în vigoare incriminează utilizarea de otravă sau arme cu substanțe otrăvitoare, iar litera b) a art.444 - utilizarea de gaze asfixiante, toxice sau asimilate și orice lichide, materii sau procedee similare. Litera c) a art.444 din Codul penal incriminează folosirea de arme care cauzează suferințe fizice inutile, incriminarea acoperind, prin formularea largă, ipoteza prevăzută la art.8, alin.2, lit.e, pct.XV din Statutul de la Roma modificat.

Amendamentele adoptate la New York în 2017 detaliază prevederile adoptate la Kampala, astfel încât se poate concluziona că dispozițiile actuale din Codul penal sunt suficient de largi pentru a acoperi, fără o intervenție legislativă distinctă și expresă ipotezele avute în vedere la New York. Astfel, se poate aprecia că sintagma “arme care cauzează suferințe fizice inutile” prevăzută la art.444, lit.c din Codul penal este suficient de cuprinzătoare pentru a acoperi amendamentele adoptate de Adunarea Statelor Părți la New York (art.8, alin.2, lit.b, pct.XXVII-XXIX, respectiv art.8, alin.2, lit.e, pct.XVI-XVIII din Statutul CPI modificat). O analiză ulterioară, mai riguroasă, a modului în care legislația penală internă asigură transpunerea amendamentelor de la New York nu împiedică acceptarea lor în acest stadiu.

Amendamentul adoptat la Haga în 2019 (art.8, alin.2, lit.e, punctul XIX) are corespondent în art. 443, alin.1, lit.e din Codul Penal în vigoare, care incriminează înfometarea civililor ca metodă de luptă indiferent de natura conflictului armat. Prin urmare, acceptarea acestui amendament nu va avea un impact asupra cadrului normativ intern.

3. Alte informații

În baza considerentelor juridice și politice evocate mai sus, România a co-sponsorizat inițiativa Belgiei de completare a art. 8 al Statutului CPI atât la Conferința de revizuire a Statutului CPI de la Kampala, cât și în cadrul celei de-a 16-a sesiuni a ASP.

De asemenea, România a sprijinit demersurile Elveției de amendare a art.8 al Statutului CPI în cadrul celei de-a 18-a sesiuni a ASP.

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

Nu este cazul.

1.1. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat

Nu este cazul.

2. Impact asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2.1 Impactul asupra sarcinilor administrative – Nu se referă la acest subiect.

2.2 Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii – Nu se referă la acest subiect.

3. Impact social

Nu este cazul.

4. Impact asupra mediului

Nu este cazul.

5. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Nu este cazul.

Secțiunea a 5-a

Efectele actului normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ

Nu este cazul.

1.1. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice

a) impact legislativ – prevederi de modificare și completare a cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice, prevederi derogatorii;

<p>Nu este cazul.</p> <p>b) norme cu impact la nivel operațional/tehnic – sisteme electronice utilizate în desfășurarea procedurilor de achiziție publică, unități centralizate de achiziții publice, structură organizatorică internă a autorităților contractante.</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>3. Măsurile normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>5. Alte acte normative și sau documente internaționale din care decurg angajamente</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>6. Alte informații</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ</p>
<p>1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente</p> <p>Nu este cazul.</p>
<p>5. Informații privind avizarea de către:</p> <p>a) Consiliul Legislativ.</p> <p>b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării</p> <p>c) Consiliul Economic și Social</p> <p>d) Consiliul Concurenței</p>

e) Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ urmează să fie avizat de Consiliul Legislativ.

Proiectul de act normativ nu necesită aviz de la Consiliul Suprem de Apărare a Țării, Consiliul Economic și Social, Consiliul Concurenței și Curtea de Conturi.

6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea actului normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ va fi afișat pe paginile de internet ale Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Apărării Naționale, conform prevederilor Legii 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării actului normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

3. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a
Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a prezentului act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Nu este cazul.

2. Alte informații

Nu este cazul.

Având în vedere cele de mai sus, a fost elaborat proiectul de lege anexat, pe care vă rugăm să-l aprobați.

MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE, Bogdan Lucian AURESCU	MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE, Nicolae Ionel CIUCĂ
--	--

Avizăm favorabil

MINISTRUL AFACERILOR INTERNE, Lucian Nicolae BODE	MINISTRUL JUSTIȚIEI, Stelian Cristian ION
--	--